

גליון 376
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קלייטן על האישור לשרתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו מעשה בר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבא שהלכו לחולת אנטוכיא לגבות צדקה לחכמים. היה שם אחד ששמו אבא יודן שהיה תורם בעין יפה, אך עכשו ירד מנכסיו. כיון שראה את החכמים נתכרכמו פניו והלך לביתו, אמרה לו אשתו מפני מה פניך חולניות? אמר לה רבותינו כאן ואינני יודע מה לעשות. אמרה לו אשתו נשאר לנו שדה אחד, לך מכור את חציו ותן להם. הלך ועשה כעצת אשתו, ידעו החכמים את מצבו ואמרו לו המקום ימלא חסרונוך. לאחר ימים חרש את חצי השדה שנשאר לו, בשעת החרישה נבקעה הארץ ושקעה פרתו ונשברה רגלה, ירד להעלות את הפרה, האיר הקב"ה את עיניו ומצא תחתיה מטמון, אמר לטובתי נשברה רגל פרתי. כשחזרו רבותינו לאחר זמן, שאלו עליו את אנשי המקום, מה אבא יודן עושה? אמרו להם אנשי המקום אבא יודן נתעשר עושר גדול, כששמע אבא יודן שבאו חכמים, יצא לקראתם ואמר להם: עשתה תפלתכם פירות ופירי פירות, אמרו לו חייך אעפ"י שנחנו אחרים בפעם האחרונה יותר ממך, רשמנו אותך בראש רשימת המתנדבים. קראו עליו, "מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו" (משלי ח' ט"ז)

(על פי ירושלמי הוריות פ"ג – ה"ד)

פרשת השבוע

מסופר על משכיל אחד שבא לה"חפץ חיים" הקדוש זיע"א, ואמר לו שרצונו לעשות הצגה להציג היאך תראה מלחמת ישראל עם הגויים, לפי מה שכתבה התורה. ושאל אותו החפץ חיים מה תביים שם? והשיב, אראה על הבמה איך מתכוננים שני המחנות, מצד אחד כלל ישראל ומצד שני מחנות הגויים הבאים להלחם עם ישראל, ובמחנה ישראל יגש הכהן ויכריז "מי האיש רך הלבב מעבירות שבידו ילך ויחזור לביתו" אפילו השח בין תפילין של יד לתפילין של ראש, כל שכן הנכשל בעבירות לשון הרע ורכילות. וילכו כמעט כולם הביתה, וישארו על הבמה רק כמה יהודים חלשים וקנים, ובדברו הדברים צחק מאוד. ואמר לו החפץ חיים המשך, המשך, מדוע הפסקת את הצגתך? תמשיך ותגלה את סוף המערכה, כי היהודים החלשים האלו ינצחו את השונא, כי לה' המלחמה וזהו מלחמת ה' בשונאי ישראל, ורק יהודים הנקיים מעבירות, הם יכולים להלחם מלחמת ה', וה' יהיה בעזרם, זהו יסוד מלחמה בישראל.

לא יקום עד אחד באיש (י"ט – ט"ו) מעשה באחד מן המגידיים שדרש דרשה בביהכ"ס של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א. כל עוד שהטיף דברי מוסר ותוכחה סתם, עמד רבי לוי יצחק והקשיב לו רב קשב בדחילו ורחימו. אך כיון שבא לכלל קנאות והתחיל מונה והולך רשימה ארוכה של כל מיני עוונות, חטאים ופשעים, אשר עו, חטאו ופשעו עמך ישראל, עמד רבי לוי יצחק על רגליו וגער בו בנויפה: וכך אמר לו, זה זמן ומנים אשר השטן משטין ועומד לפני הקב"ה על בני ישראל, והקב"ה משתיק אותו ואומר לו, כבר כתבתי בתורתך "לא יקום עד אחד באיש" לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יחטא, על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר, ואתה רצונך להעיד יחידי בבני ועכשיו מגיד זה מגיד לעמי פשעם, לישראל חטאתם, מתחבר ומצטרף לשטן כעד מסייע, ויהיו חלילה שני עדים, אף הוא חבר הוא למלאך המשחית הקטיגור חלילה.

מי האיש הירא ורך הלבב (כ' – ח')

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 7:33 ת"א: 7:35 ר"ת: 8:11

פרשת שופטים

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:22 ת"א: 6:37

נפשו מצער ונרדם מתוך צער עמוק. ביום השבת שנשנתה התופעה המזוהה, ר' יעקב חפץ לספר ומוחו כמו התרוקן, לא מעשה, לא אמרה, לא אירוע, שום דבר, עיניים חשדניות החלו להינעץ בו, אולם הגביר החליק את הדבר ואמר, שמן הסתם טרם התאושש האורח מהנסיעה הארוכה, הסעודה השלישית הגיעה הכל מצפים למוצא פיו של ר' יעקב ושוב נמחק זכרונו כליל.

"מן השמים מונעים ממני לספר" אמר לבעל הבית, כשבתכניתו להסתלק מהר מהמקום עם צאת השבת, הוא חשב לעצמו שאולי אין תושבי העיר הזו ראויים לשמוע ממעשיותיו הנפלאות של רבו הקדוש, אבל הוא לא הצליח למצוא לכך כל הסבר הגיוני, עוד ניסה לנחש שאולי משמים אין מעוניינים בהתעשרותו, אך הלא הבעל שם טוב בעצמו הבטיח לו כי יראה ממלאכה זו פרנסה מרווחת. "ישיבה כבודו עמנו עוד ימים מספר" ביקשו הגביר, "אולי ישוב זכרונו וינצנץ במוחו איזה מעשה", עבר יום ועוד יום וכבר הגיע יום שלישי בערב, ומעיינות מוחו של ר' יעקב כאילו נסתתמו לחלוטין, הוא הכין את מרכבתו להמשיך במסעו, והנה אך החלו הסוסים לדהור במורד ההר, ובראשו של ר' יעקב הבריק הזיכרון, מעשה אחד מוזר ומופלא עלה במוחו, הוא משך בחוקה במושכות והפך את כיוון נסיעתם של הסוסים, שוב דוהרים הם אל ביתו של הגביר ממהירים להגיע, טרם יישכח גם הסיפור הבודד הזה.

למרות כל שאירע עד אז, קיבלו הגביר בחמימות ובמאור פנים, הוא הכניסו לחדרו הפרטי ודרך את אוזניו לשמוע כל מלה, הסיפור אירע בימים שלפני חג הפסחא הנוצרי, החל ר' יעקב בסיפורו, במשך כל השבת היה הבעל שם טוב שרוי בצער ונראה מוטרד מאוד, מיד במוצאי השבת ציווה לרתום את הסוסים ויצא לדרך, גם אותי לקח עמו, כל הלילה נסענו מבלי שנדע לאן, עם בוקר עצרה העגלה מול בית שחלונותיו מוגפים, יהודייה זקנה יצאה לקראתנו כולה רועדת: "חוסו על נפשכם יהודים, יום חג לנוצרים היום כל יהודי שנמצא ברחוב אחת דתו למות" אולם הבעל שם טוב לא התרשם מדבריה, וביקש להיכנס הביתה, לאחר מכן ניגש אל החלון והתבונן החוצה, האישה נראתה דאגה ולחוצה מאוד, אך הבעל שם טוב לא התייחס כלל לחששותיה ולאזהרותיה, מבעד לחלון נראתה כיכר העיר עליה ניצבה במה גדולה שהובילו אליה מדרגות רבות, והמון רב התגודד סביבה.

והנה צלצלו הפעמונים והבישוף הגיע לשאת את נאומו. "יעקב" פנה אלי פתאום הבעל שם טוב "לך וקרא אלי את הבישוף", בני הבית רעדו מפחד, אך הבעל שם טוב התעלם מהם לחלוטין, סמכתי על רבי הקדוש ופילסתי לי דרך בין ההמון היישר אל הבמה: "הבעל שם טוב כאן והוא קורא לך לבוא אליו" אמרתי לבישוף בשפת הקודש, הבישוף נתן בי מבט חודר "אמור לו שאבוא מיד עם תום הנאום", השיב למרבה תדהמת.

הבישוף היהודי שחזר בתשובה שלימה

מסופר: לפני הסתלקותו של הבעש"ט הקדוש זיע"א, באו תלמידיו הקדושים לעשות את הימים והרגעים האחרונים שלו עמו במחיצתו, הבעל שם טוב קרא לכל אחד מהם בנפרד והורה לו במה יעסוק בהמשך דרכו וחיו, אחרון קרא למשרתו ר' יעקב ואמר לו: "תפקידך יהיה לעבור ממקום למקום ולספר מכל אשר שמעת וראית בהיותך פה עמי". הבעל שם טוב הוסיף והבטיח כי פרנסתו של ר' יעקב תהיה מצויה בהרחבה מעיסוקו זה. ואמנם כפי שציווה הבעל שם טוב. כן נהגו תלמידיו. לאחר פטירתו פנה כל אחד מהם למקום ולתפקיד שהועיד לו רבו. גם ר' יעקב עשה כפי שהורה לו רבו, ובכל מקום שאליו הגיע התקבל בסבר פנים יפות, שמו של הבעל שם טוב היה ידוע בכל הסביבה ותמיד חפצו היהודים לשמוע ממאורעות חייו של הצדיק, בכל מקום גם העניקו לר' יעקב שכר הגון וכיבודוהו מאוד.

באחת מתחנותיו נודע לו, כי באיטליה חי יהודי עשיר אחד הלהוט אחר סיפורי הבעל שם טוב, כל המספר לו מעשה מהבעש"ט מקבל מטבע זהב, "מעכשיו תהיה פרנסתי מובטחת" אמר בלבו ר' יעקב, "אם אקבל מטבע זהב תמורת כל סיפור יהיה לי די והותר עד לסוף חיי" כשהגיע לעיר מגוריו של הגביר, נודע לר' יעקב כי האיש עשיר מופלג הוא, הוגה בתורה ביום ובלילה, בית כנסת בנוי באחוזתו ובו מתפללים מניין יהודים שלוש תפילות ביום. בקיצור יהודי תלמיד חכם מוקיר את התורה ולומדיה, ובעל מידות נדיבות, עוד נודע לו כי בכל שבת בעת הסעודות, נוהג הגביר לבקש מאורחיו לספר לו סיפורים על הבעל שם טוב, ר' יעקב פנה אפוא לביתו של הגביר, הייתה זו חווילה מפוארת שהשתרעה על שטח ענק ממדים, סביבה היה גן גדול שצמחו בו עצי פרי שונים לצד צמחי נוי מרהיבים, "בעל הבית מבקש שתתעכב אצלו עד שבת" הודיע המשרת לר' יעקב, "ובשבת תספר מסיפוריך". מיד הוכן עבורו חדר מרווח והוא סעד עם בני הבית.

השמועה על משרתו של הבעל שם טוב שהגיע למקום, משכה קהל רב לביתו של הגביר, הכל חפצו לשמוע מעשיות ממקור ראשון, "ספר לנו ר' יעקב ממה שראית אצל הבעל שם טוב" פנה אליו בעל הבית בסעודת ליל שבת, התלמיד המורגל כל כך בסיפורי הבעל שם טוב, פותח פיו מוכן ומוזמן להרצות את הסיפורים השגורים על פיו, אך מה זה קרה הוא אינו מצליח להיזכר בשום סיפור, מחשבותיו מבולבלות ואין הוא זוכר מאומה, הוא בא במבוכה אך התעשת במהירות, "אני עייף מאוד" התנצל באוזני בעל הבית, "מחר בסעודת הצהריים אספר", בלילה כשעלה על יצועו הרטיבו דמעותיו של ר' יעקב את כריתו, הוא ניסה להעלות את דמותו של רבו לנגד עיניו, אך גם משאלה פשוטה זו לא עלתה בידו, הוא לא ידע את

משל ונמשל

אשרי האדם שמתעורר ושב בתשובה

משל למלך שנסע לטיול ביער, ולפני צאתו קרא לשלושת השרים החשובים בממשלתו, ונתן לכל אחד מהם בקבוק יין משובח, וציוה עליהם לשמור על היין ולא לגעת בו עד שיחזור. לאחר שהמלך נסע, פתח השר הראשון את בקבוק היין ושתה את כולו. ואילו השני שמר ולא נגע ביין, ואילו השלישי שתה מחצית מהיין. וכעבור מספר ימים חזר המלך וקרא להם. והנה ראה כי השר הראשון שתה את כל היין, ולכן ציוה להורגו, כי הוא "מורד במלכות", ואילו השני שהביא את כל היין בשלמות, נתן לו המלך פרס "אלף רובל". ולשלישי שתה חצי מהבקבוק, נתן לו המלך "אלפיים רובל", התפלאו כולם מאוד ושאלו את המלך: מדוע נתת לשר ששתה חצי מהבקבוק יותר כסף מאשר לשר שלא שתה כלל ושמר בנאמנות רבה על היין? והשיב להם המלך: תדעו לכם שרק אני מכיר את טעמו של היין, ואדם שטועם ממנו, קשה מאוד שלא ימשיך ללגום ממנו, ולכן השר שלא שתה מהיין, לא ידע מהטעם הנפלא שיש ביין, לכן הוא לא עמד בניסיון כ"כ קשה, אבל זה ששתה וטעם חצי מבקבוק היין, היה לו הרבה יותר קשה שלא להמשיך ולשתות את החצי השני של הבקבוק, ולכן מגיע לו שכר כפול.

והנמשל: אשרי האדם שבחודש "אלול" מתעורר ושב אל אביו שבשמים, כיון שהוא טעם את טעם החטא כל השנה, ובכל זאת הוא מוותר עליו ושב בתשובה שלימה, על כן זוכה הוא בימים אלו לשכר כפול מהשמים, וזוכה לשפע וברכה ולשנה טובה ומבורכת בכל מילי דמיטב.

(מתוך מאמר)

חזרתי אל הבעל שם טוב הקדוש ומסרתי את המענה של הבישוף, אך הוא ציווני לשוב אל הבישוף ולהורות לו שיבוא מיד עכשיו, "אמור לו שאל יהיה שוטה ואל יתמהמה" הוסיף בנחרצות. שוב יצאתי מהבית וניגשתי לבמה ומסרתי לבישוף את דברי רבי. "אבקש את סליחתכם" פנה הבישוף לקהל המשולהב, "מיד אשוב" ובדברו ירד מן הבמה וצעד בעקבות ר' יעקב.

בבית התבודדו הבעל שם טוב עם הבישוף בחדר צדדי קרוב לשעתיים תמימות, לאחריון מיהר הבעל שם טוב לשוב לעירו, מה היה עם הבישוף זאת לא אדע, סיים ר' יעקב את סיפורו, הגביר ישב אחוז בהרהוריו: "כל סיפורך אמת" הפטיר, "מיד כשראיתי את פניך הכרתיך, ולכן גם האמנתי לכל דבריך בשבת" אמר.

"ועכשיו אספר לך את ההמשך" ניכר היה עליו כי הוא נרגש מאוד, "אני הוא הבישוף, נולדתי יהודי וסרתי מן הדרך עד שהמרתי את דתי, פניתי לכמורה וטיפסתי במעלותיה עד שנתמנתי לבישוף, הבעל שם טוב הקדוש הוא שהשיבני לצור מחצבתי, באותו ערב שעה שעמדתי מול קהל ההמונים בכיכר העיר, ואתה באת וקראת לי בשליחותו לבוא אליו, לא הצלחתי תחילה להתנתק מכל הכבוד והעושר הרב, אולם בפעם השנייה כשבאת אלי הצלחתי להתגבר על יצרי ובאתי, כשהסתגרנו בחדר הורה לי הבעל שם טוב דרך תשובה מפורטת, הוא גם הדריך אותי להעניק מחצית מהונו לצדקה, מחצית מן הסכום שנותר ברשותי נתתי למלך כדי שישכים לשחררני מתפקידי, וכדי שאוכל להיעלם למדינה אחרת ולטשטש את זהותי, "בטרם נפרדנו מסר לי הבעל שם טוב סימן: כשיבוא מישהו ויספר לך את הסיפור הזה, תדע כי התקבלה תשובתך.

"כל הימים מחזר אני אחר סיפורי הבעל שם טוב, מצפה לשליח שיספר לי את סיפורי האישי, ובכך יאותת לי שהתכפרו עוונותי, כשראיתי שאינך זוכר מאומה הבנתי שכנראה עלי לשוב בתשובה עמוקה יותר, כשעברו הימים ונסעת מכאן, פרצתי בבכי מר על שלא זכיתי לשוב בתשובה שלמה, "עכשיו הנני המאושר באדם" סיים את דבריו הנרגשים, "בטוח אני שלזה התכוון הבעל שם טוב כשציווה עליך לכתת את רגליך ולספר מעשיות, ביצעת את שליחותך, לפרנסתך אל תדאג עוד, כי אני אספק לך זאת בהרחבה".

צ'ין אדם לחברו

להשלים את החסד

מסופר על הגה"צ רבי אהרן קוטלר זיע"א שבאחד מביקוריו בארץ ישראל בלכתו ברחובות ירושלים הבחין בעני פלוני, והחל רץ אחריו ברצונו להעניק לו איזה מטבעות. בהזדמנות הבהיר בפני מקורביו, כי לפני שנים ניגש אליו אותו עני בשעה שלא היה בידו מאומה, וכעת שראה והכיר אותו השלים את מה שחיסר אז.

כבוד התורה

פעם בשבת בבוקר לפני התפילה, באו והודיעו לרבה של טבריה הגה"צ רבי משה קליערס זיע"א כי העירוב בעיר הותקן שלא כהלכה, אחרי שחקר ודרש ונתברר לו שהעירוב הותקן ע"פ הוראת הרב הספרדי הגה"צ רבי יעקב חי זריהן זיע"א, אמר לאנשים שהעירוב כשר, אלא שאין זמני פנוי עכשיו להסביר טעמו של דבר. למחרת הלך אצל הגרי"ח זריהן וביקש לסייע אתו בבירור שמעתתא, התחין הרב זריהן ושאל: וכי לעזרתי צריך מר? השיבו, הן, בגלל חולשת לבי, נכנסו שניהם לביהמ"ד "סיניור" על שפת הכינרת והוציא הגר"מ מסכת עירובין כדי לברר הלכה, ופלפל בסוגיא עם איש שיחו עד שהתחיל לזעוק מעצמו, אוי לי שטעיתי אמש. הסביר לו הגר"מ לשם כך קראתיו, שאל הגרי"ח זריהן ואיך הורה מר בשבת זו? השיב רבי מאיר, פסקתי כשר, התפלא ושאל

מדוע? אמר לו מפני שעירוב הוא מדרבנן, וכבוד התורה מדאורייתא.

מתן צדקה של צדיק

הגה"צ רבי יחזקאל אברמסקי זיע"א סיפר פעם, שישב פעם אחת בביתו של הגה"צ רבי חיים סולובייצ'יק מבריסק זיע"א, ובנוכחותו נכנסו שנים מעשירי בריסק ונתנו לרבי חיים סכום כסף במעטפה חתומה, שני העשירים הללו חיתנו את צאצאיהם בשבוע זה ורבי חיים היה מסדר הקידושין, לכן הביאו לו מה שהביאו בתורת שכר טירחה. רבי חיים קיבלם בכבוד ובסבר פנים יפות, בינתיים נכנס עני הגון לבקש נדבה, נטל רבי חיים את המעטפה החתומה, ובפני אותם העשירים מסר אותה לידי העני מבלי שידע אפילו כמה נמצא כסף שם.

כיבוד אם

מספרים: פעם נסע הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א ברכבת, אמו נסעה אף היא ברכבת וישבה עם מספר נשים בקרון סמוך. תוך כדי נסיעה נטל הרבי את ידיו, סעד את סעודתו וברך ברכת המזון. כעבור זמן קצר נכנסה אמו לקרון, היא לא ידעה שזה עתה הוא אכל, והיא אמרה לו שעליו לאכול. ללא אומר ודברים קם הצדיק ממקומו, הוציא מהמזוודה פת לחם, נטל את ידיו ואכל. לא עלה כלל על דעתו לומר לאמו: אכלתי כבר.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ז' אלול הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ז)

יום ראשון ח' אלול הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב ב"ר יעקב יוסף מפולנאה (תקנ"ט)

יום שני ט' אלול דן בן יעקב משבטי י-ה (ב"א - שי"ח) הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב (פרי צדיק - תר"ס)

יום שלישי י"ג אלול הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ב"ר אברהם אבא (תק"נ) הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף מרוזין (תרנ"ו)

יום רביעי י"ד אלול הרה"ק רבי שלום יוסף מרוזין (תרי"א) הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ב"ר ישראל מרוזין (תרמ"ג)

הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב ב"ר אברהם מטשעכינוב (תרנ"א)

יום חמישי י"ב אלול הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיטחא ב"ר צבי הירש (תקפ"ז)

הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאוניץ ב"ר ישראל (באר משה - תקפ"ח)

יום שישי י"ג אלול הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרל"ז)

הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגדאד ב"ר משה (בן איש חי - תרס"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א מ"ח"ס "גם אני אודך" רמ"ד יוסף הת"ם על המצוות.

הלכות מוקצה (י"ב)

א) מותר להוריד כינה מהראש בשבת, ולא הוי מוקצה, דהוי כגרף של רעי שמותר לטלטל. (ספר גם אני אודך חלק ג' סימן צ"ג).

ב) כלי זכוכית שנשברו על השלחן, או במקום שהולכין, מותר לטלטל השברים כדי לפנותן, שלא יוקו בהם. (רמ"א או"ח סימן ש"ח, סעיף ו').

ג) קטלוג של ספרים, שמפיצים מוכרי הספרים, וליד כל ספר רשום המחיר שעולה הספר, מסתבר שאינו מוקצה. (גם אני אודך ח"ג סימן צ"ה).

לע"נ

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל זיע"א נלב"ע י"ג אלול תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז